

A PAKS II BERUHÁZÁS KÖLTSÉGVETÉSPOLITIKAI KÖVETKEZMÉNYEI

Összefoglaló Romhányi Balázs, **azonos című tanulmányából, melyet az Energiaklub felkérésére készített.**

A szerző a Költségvetési Felelősségi Intézet **ügyvezetője** igazgatója.

A teljes tanulmány elérhető: <http://pakskontroll.hu/tanulmanyok>

A Paks II atomerőmű-beruházástól várható hasznok és károk számos dimenzióban elemezhetők. Jelen tanulmány ezek közül a költségvetés-politikai szempontokra szorítkozik.

Bár az ilyen nagyságrendű ügyek esetében – a tapasztalatok szerint – politikai megfontolások is szerepet szoktak játszani, az Európai Unió jelenleg hatályos statisztikai elszámolási szabályai, amelyek meghatározzák a projekt hatását a maastrichti költségvetési egyenlegre és az államadósságra, kellően világosak ahhoz, hogy a projektet egyértelműen a kormányzati szektorban kelljen elszámolni.

Az EU statisztikai elszámolási rendszere és adósságcsökkentési szabálya ráirányítja a figyelmet arra, hogy a paksi beruházás pénzügyi terhét nem lehet a jövő generációkra hárítani, azt elsősorban azoknak kell viselniük, akik a beruházás idejében fizetik az adókat vagy részesülnek a közpénzekből. Ha a most 80 százalék körüli adósságrátát 2024-ig eleve 70 százalék környékére kellene csökkenteni, akkor a GDP 10 százalékát elérő paksi beruházás annyira megnehezíti a feladatot, mintha e beruházás nélkül az adósságrátát ugyanennyi idő alatt 60 százalékra akarnánk csökkenteni. Ezen nem segít, ha állampapír-kibocsátás helyett orosz hitelt vehet fel az állam – akármilyen kedvező pénzügyi konstrukcióban. Ez csak privatizációval, vagy lényegesen jobb költségvetési egyenleggel érhető el.

A jelenlegi, 35-36 EUR/MWh európai piaci átlagár várható alakulása rendkívül bizonytalan, de legalább annyi érv szól a csökkenés, mint a növekedés mellett. A mai magyar piaci ár ennél lényegesen magasabb, mivel a villamos energia külkereskedelmének még technikai korlátai vannak. Ha elsősorban politikai szintű döntések következtében ezek a korlátok tartósan fennmaradnak, magasabb lehet ugyan a belföldi szabadpiaci ár, de akkor az új erőmű más erőműveket szorít majd ki a piacról, ami az alappályához képest lényegesen csökkenti a projekt makroszintű hozzáadott értékét. Számításainkban az európaival integrált magyar árampiacot tételeztünk fel.

Ha befektetői szemléletben csak a tulajdonosi jövedelmeket vesszük figyelembe, akkor a 4 százalékos megtérülést biztosító küszöbár 80 EUR/MWh körül lenne, igen közel ahhoz, amit a Regionális Energia Kutató Központ is korábban becsült.

Ha a tulajdonosi jövedelmeken kívül minden adóbevételi többletet is figyelembe veszünk, akkor szűk értelemben vett költségvetési szempontból 40-45 EUR/MWh áramár mellett is nullszaldós lehet a projekt egésze, de ez távolról sem jelenti, hogy a projekt a gazdaság egésze szempontjából is megtérülne.

Ha az államon túl a gazdaság egészét tekintjük, akkor még két hatást kell figyelembe vennünk. Az egyik a projekt megvalósulása nyomán keletkező GDP-többletnek az állam által el nem vont része. A másik az a növekedési áldozat, amely amiatt következik be, hogy a hazai és uniós államadósság-csökkentési szabályok betartása érdekében a beruházás időszakában megfelelő kiigazító intézkedésekkel meg kell teremteni egy 3000 milliárd forint nagyságrendű költségvetési mozgásteret. Nagyságrendileg ez azt jelenti, hogy a beruházás megkezdésekor be kell vezetni egy nagyjából 450 milliárd forint egyenlegjavító hatással járó intézkedéscsomagot,

és azt gyakorlatilag a beruházás végéig fenn kell tartani. Ennek megfelelően egy 2018-ban bevezetett egyszeri intézkedéssel a probléma nem megoldható. A növekedési áldozat nagysága döntő mértékben függ a tartós kiigazító intézkedések jellegétől. Ha a kormány a fogyasztási adók emelése, vagy a pénzügyi transzferek csökkentése mellett dönt, akkor a gazdaság egészének szintjén még 50-60 EUR/MWh áramár mellett is biztosítható a projekt szerény, 4 százalékos megtérülési rátája. Ha viszont a kormányzati fogyasztást, vagy a magánberuházások támogatását szorítja ki a projekt, akkor a jóval magasabb, 80, vagy akár a teljesen irreális 200 EUR/MWh szintre is emelkedhet a társadalmi megtérüléshez szükséges áramár.

Ezek az eredmények a projekttel szemben egyértelműen jóindulatúnak mondhatók, mivel egyrészt a beruházási költségben nem vettünk figyelembe semmilyen idő-, vagy költségkeret-túllépést, másrészt az alkalmazott 4 százalékos reálkamatláb csak a kockázatmentes állampapírok hosszú távon átlagos reálhozama, nem tartalmaz semmilyen kockázati prémiumot, holott a háztartások megtakarításaiért az állammal is versenyző magánberuházásokkal szemben ennél jóval magasabb a megtérülési elvárás. Itt nem tárgyalt, de jogos kérdés, hogy ha az államnak sikerül is a következő évtizedben éves szinten 450 milliárd forintos nettó költségvetési mozgásteret teremtenie, akkor ennek a társadalom egésze számára leghasznosabb felhasználási módja éppen egy új atomerőmű építése-e.

A fenntartható és átlátható költségvetési politika alkotmányos követelményének a kormány akkor felel meg, ha nyilvánosságra hozná saját feltételezéseit, számításait és a szükségessé váló kiigazító költségvetési intézkedésekkel kapcsolatos konkrét elképzeléseit. Legkésőbb a 2015 tavaszi – 2018-ig előrettekintő – konvergencia programban szint kell vallania, ha nem tervezi a kormány a projekt csúsztatását. Minél tovább fennmarad a bizonytalanság, annál nagyobb lesz a szükséges költségvetési intézkedések miatti növekedési áldozat, amint azt a 2011-2014 évek történései is bebizonyították.

Az Energiaklub Magyarországon egyedülálló módon immár több mint 20 éve dolgozik egy új szemléletmód elterjesztésén. Kutatásainkkal, képzéseinkkel és a széles körű kommunikációval a célunk, hogy mind az energiát termelők, mind a felhasználók, vagy éppen a politikai döntéshozók másként viszonyuljanak az energiához.